

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 29.11.2005
KOM(2005) 620 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE**

Terrorismi rahastamise takistamine ja võitlus terrorismi rahastamise vastu riigisisese koordineerimise süvendamise ja mittetulundussektori läbipaistvuse parandamise teel.

SISSEJUHATUS

Terroristide tegevuse rahastamise takistamine on üks ELi terrorismivastase võitluse nurgakividest. Seda käsitlevad ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava¹ ning pärast Madridi ja Londoni rünnakuid tehtud nõukogu avaldused.² ELi poliitikat kõnealuses valdkonnas käsitlevad ka komisjoni 2004. aasta oktoobri teatis³ ja 2004. aasta detsembris esitatud ELi terrorismi rahastamise vastu võitlemise strateegia.⁴ Neis rõhutatakse, et kõnealuse töö tähtsus ei seisne üksnes terroristide rahaallikatele juurdepääsu takistamises, vaid ka finantsteabe analüüsi võimalikult täielikus ärakasutamises kõikides terrorismivastase võitluse külgedes.

Terrorismiga võitlemist käsitlevas 25. märtsi 2004. aasta avalduses kutsus ülemkogu liikmesriike üles „tihendama riikide pädevate ametiasutuste, finantsluure ja erasektori finantsasutuste koostööd terrorismi rahastamise alase teabevahetuse parandamiseks”.⁵ Deklaratsioonis kutsutakse komisjoni üles kaaluma nende õigusaktide täiendamist, mis reguleerivad mittetulundusorganisatsioone, mida terroristid võivad kasutada oma tegevuse rahastamiseks, ja nende organisatsioonide tegevuse läbipaistvuse suurendamist. Käesolevas teatises käsitletakse terrorismi rahastamise vastase võitluse peamisi koostisosi. I osas käsitletakse riigisisest koordineerimist. II osas käsitletakse mittetulundusorganisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamise võimalusi, esitatakse soovitus liikmesriikidele ja sõnastatakse mittetulundusorganisatsioonide tegevusjuhise raamistik (vt käesoleva teatise lisa).

I OSA. RIIGISISED KOORDINEERIMISSTRUKTUURID

Terrorismivastase valmisoleku vastastikune hindamine („Riigisisese terrorismivastase võitluse korraldus: riikide terrorismivastase võitluse mehhanismi ja võitlusvõime parandamine“)⁶ on osutunud väärtuslikuks vahendiks, mis aitab liikmesriikidel hinnata oma terrorismivastase võitluse korraldust. Terrorismi rahastamise vastane võitlus kuulub selle hindamise käsituslusalasse. Kuid riikide aruanded ja soovitused terrorismi rahastamise küsimustes ei ole hinnatava valdkonna tohtu ulatuse tõttu tavaliselt kuigi üksikasjalikud. Seetõttu tuleb kaaluda riikide terrorismi rahastamisega võitlemise korralduse eraldi käsitlemist ja kasutada käesolevas teatises tehtud järeldusi vastastikuse järeelhindamise teema määratlemiseks.

¹ Terrorismivastase võitluse tegevuskava (nõukogu 15. juuni 2004. aasta dokument nr 10586/04).

² Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2004. aasta deklaratsioon terrorismivastase võitluse kohta; justiits- ja siseasjade nõukogu 13. juuli 2005. aasta erakorralisel istungil vastuvõetud nõukogu avaldus, mis käsitleb ELi tegevust pärast Londoni pommirünnakuid.

³ Komisjoni teatis, mis käsitleb terrorismi rahastamise ärahoidmist ja selle tõkestamist (20.10.2004, KOM(2004) 700).

⁴ „Võitlus terrorismi rahastamise vastu“, mille ülemkogule esitasid peasekretär / kõrge esindaja ja komisjon (nõukogu 14. detsembri 2004. aasta dokument nr 16089/04).

⁵ Rahapesuvastase töökonna 40 soovitus 31. soovitus kutsutakse riike üles tagama, et „poliitikutel, finantsteabe- ja analüüsiüksustel, õiguskaitse- ja järelevalveasutustel oleksid tulemuslikud mehhanismid, mis võimaldaksid neil teha koostööd ja vajaduse korral omavahel koordineerida riigisisest rahapesu ja terrorismi rahastamisega võitlemise poliitika ja tegevusviiside väljatöötamist ja rakendamist.“

⁶ Pärast 11. septembri 2001. aasta rünnakuid viis justiits- ja siseküsimuste nõukogu läbi riikide terrorismivastase võitluse korralduse hindamise.

Haagi programmi kohaselt ei piisa enam sellest, et Euroopa Liidus võib teave takistusteta üle piiri liikuda.⁷ Kuid ELi pädevate asutuste vahelise teabevahetuse tulemuslikkus sõltub sellest, kui ulatuslik ja tulemuslik on riigis asjakohase teabe väljaselgitamise, teabe sisemiste seoste loomise ja analüüsi ning usaldusväärse kvaliteetse kriminaalteabe analüüsi koordineerimine. Riigisisese teabevahetuse hea koordineerimine on väga tähtis teabe „kättesaadavuse põhimõtte“⁸ tõhusaks rakendamiseks, kuna ilma korraliku riigisisese koordineerimise ja kvaliteetse kriminaalteabe analüüsita ei tarvitse otsitud teave / analüüsi tulemused olla ELi tasandil kättesaadav.

ELi terrorismi rahastamise vastase võitluse strateegias kutsutakse komisjoni üles hindama liikmesriikide ministereeriumide, riigi- ja muude terrorismi rahastamise vastu võitlevate asutuste tegevuse koordineerimise struktuure. Strateegiadokumendis kutsutakse komisjoni üles kaaluma ka õiguskaitseasutuste / teabe- ja analüüsiteenistuste ning erasektori koostöö muude meetodite kasutuselevõtmist. Komisjoni analüüs põhineb suures osas ELi 25 liikmesriigile 2005. aasta märtsi keskel saadetud küsimustikule antud vastustel ning Europoli ja valdkonna esindajatega peetud aruteludel.

Liikmesriigid sedastasid küsimustikule antud vastustes, et terrorismivastase võitlusega tegelevad asutused on rahandus-, justiits-, sise- ja välisministeerium, riigikassa, finantsteabe ja -analüüsi üksus, finantspolitsei, riigiprokuratuur, tolliamet, maksuamet, teabeanalüüsi teenistused, finantsregulaator ja keskpank (edaspidi „asjaomased asutused“).

Palju liikmesriike tõstis esile asjaomaste asutuste tegevuse koordineerimisest saadavat kasu:

„... enamuse pädevate asutuste esindajad kogunevad, vahetavad asjakohast infot ja hindavad seda ning töötavad otsustajate jaoks konsensuse alusel välja eelnõu lõpliku versiooni. Eriti kasulikud on nii asjatundjate vahetel kohtumisel aset leidev ajurünnak kui ka võimalus igakülgselt käsitleda üksikküsimusi.“⁹

Terrorismi piiramise rahanduslikke meetmeid käsitlevas nõukogu hea tava dokumendis rõhutatakse riigisiseste asutuste tegevuse koordineerimise ja teabevahetuse tähtsust.¹⁰ Käesolevas teatises esitatud analüüsis, mis on mõeldud seda täiendada, on järgitud sama lähenemisviisi.

Liikmesriikide koordineerimisstruktuuride analüüsist selgub, et (i) mitmel pool juba toimub **kõikide** asjaomaste asutuste tegevuse horisontaalne koordineerimine ning (ii) esineb valdkondi, mille koordineeritust ja teabevahetust saab parandada meetmete võtmisega **teatud** asjaomaste asutuste suhtes. Esimesena nimetatuid käsitletakse 1. jaos, teisena nimetatuid aga 2. jaos. 3. jaos on käsitletud asjaomaste asutuste ja erasektori organisatsioonide koostöö küsimusi. Kõikidel puhkudel tuleb pöörata tähelepanu isikuandmete kaitse eeskirjadele ja neis ettenähtud kaitsemeetmetele, mille eesmärk on tagada andmebaasides oleva teabe täpsus.

⁷ Haagi programm – Vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamine ELis. Brüssel, 13. detsember 2004 nr 1605/04 (nõukogu dokument). Vt ka nõukogu raamotsuse ettepanekut teabevahetuse kohta vastavalt kättesaadavuse põhimõttele (12.10.2005, KOM(2005) 490).

⁸ Vt. Haagi programmi 2. jagu, mis käsitleb teabevahetust õiguskaitse eesmärgil.

⁹ Euroopa Liidu juures asuva Sloveenia Vabariigi alalise esinduse vastus komisjoni küsimustikule.

¹⁰ Nõukogu dokument 13851/4/04 rev 4.

1. KÕIKI ASJAOMASEID ASUTUSI HÕLMAVAD HORISONTAALSE KOORDINEERIMISE STRUKTUURID

Riikide koordineerimisstruktuuride analüüsist ilmneb, et mitmel pool juba koordineeritakse kõikide asjaomaste asutuste teabe riigisisest vahetamist. Sellest võib järeldada järgnevat:

- 1.1. **Poliitika koordineerimise parandamiseks võib kaaluda võrgustiku moodustamist riigi kõikidest asjaomastest asutustest.** See aitaks kaasa üksmeele kujunemisele terrorismi rahastamise vastu võitlemise riikliku strateegia alal, suurendaks asutuste kindlustunnet ning nende vastastikust mõistmist ja usaldust. Võrgustiku peaeesmärkide hulka kuuluksid ühise terrorismivastase võitluse tegevuskava väljatöötamine, terrorismi rahastamise vastase võitlusega seotud riski- ja ohuanalüüsi ning muude uuringute ühine läbiviimine.¹¹ Tuleks luua struktuurid, mille kaudu peetakse nõu asjaomaste asutustega, analüüsitakse ühiselt terroristide tegevuse rahastamist käsitlevaid teabeanalüüsi andmeid ja kiidetakse analüüs heaks. Kaaluda tuleks erasektori esindajate kaasamist kõnealusesse töösse.
- 1.2. **Operatiivküsimuste tõhusamaks käsitlemiseks tuleks kaaluda asjaomaste asutuste – teabeanalüüsi- ja õiguskaitseasutuste, prokuratuuri, finantsteabe ja -analüüsi üksuse (FIU – *Financial Intelligence Unit*), maksuameti ja finantsregulaatori – kaasamist.** Selle rühma ülesanne oleks mitmest seisukohast lähtudes läbi vaadata uurimistoimikuid. Sellest saaks järgmist praktilist kasu: (i) ilmnevad juhtlõngad, mis muidu jääksid tähele panemata; (ii) saadakse soovitusi uurimismeetodite muutmiseks ja tagatakse, et uurimine põhineks teabe analüüsil; (iii) välditakse uurimise kattumist, (iv) saadakse abi kahtlusaluste vaheliste seoste väljaselgitamiseks; (v) soodustatakse omavahel seotud uurimiste ühist hindamist.
- 1.3. **Tegevuse koordineerimisele aitaks veelgi kaasa liikmesriikides niisuguse võrgu loomine, mida kasutavad finantsteabe ja -analüüsi üksusele lisaks nii aruandvad asutused kui ka asjaomased asutused.** Seega tekiks automatiseeritud turvaline finantsteabe analüüsi andmete saamise, töötlemise ja levitamise elektrooniline keskkond. Siis oleks finantsinstitutsioonidel võimalik edastada teavet otse rahapesu teabe üksuse andmebaasidesse, finantsteabe ja -analüüsi üksused saaksid juurdepääsu finantsanalüüsi andmetele arvuti kaudu ning oleks võimalik automatiseerida teabevahetust rahapesu teabe üksuse ja asjaomaste asutuste vahel. Praegu toimub selle töö hindamine FIU NET projekti raames.
- 1.4. **Teabeanalüüsi tulemuste kogumise, analüüsi ja levitamise miinimumstandardid.** Standardite olemasolu soodustaks teabeanalüüsi ning analüüsi tulemuste levitamist ja edendaks analüüsi tulemuste kasutamisel ning riskide hindamisel põhinevat lähenemisviisi. Standardid rõhutavad vajadust leida analüüsi tulemustes peituv tähendus ja ära kasutada nende väärtus ning kõikide ülesannet levitada seda teavet kiiresti teiste asjaomaste asutuste volitatud isikutele.
- 1.5. **Teabe käsitlemise (konfidentsiaalsusastmed, juurdepääsuload, dokumentide käsitlemise koodid) miinimumstandardid** soodustaksid ja laiendaksid teabe kiiret ja tulemuslikku vahetamist asjaomaste asutuste vahel.

¹¹ Üks liikmesriik rõhutas korraliste temaatiliste uurimiste, näiteks terrorismi rahastamisega seotud põrandaaluste finantstehingute uurimiste tulemuste ühise analüüsi tähtsust.

1.6. **Finantsteabe analüüs peaks toetama ja täiendama kogu terrorismivastast võitlust.** Terrorismi rahastamise vastast võitlust koordineeriva asutuse panuse integreerimine üldisesse terrorismivastasesse võitlusesse aitaks kindlustada finantsteabe analüüsi kuulumist terrorismivastasesse võitlusesse. Sellest saadav kasu seisneb terrorismi rahastamise vastase võitlusega tegeleva politsei, terrorismivastase võitlusega tegeleva politsei ja teabeanalüüsi teenistuste vahelise tühiku täitmises.

2. ÜKSNES TEATUD ASJAOMASTE ASUTUSTE TEGEVUST KOORDINEERIVAD STRUKTUURID

2.1. Mitu liikmesriiki teatasid, et nad on loonud **terrorismi rahastamist käsitleva teabe vahetamiseks ametliku struktuuri**, millesse kuulub rahandus-, sise- ja justiitsministeerium. Nad kirjeldasid, kuidas teabe- ja analüüsiteenistuste, eripolitsei ning finantsteabe ja -analüüsi üksuse koostöö on aidanud kaasa võitlusele terrorismi rahastamisega.

2.2. Mõned liikmesriigid tõstsid esile kasu, mida toob **kuritegelikult teel saadud või terrorismi eesmärgil kasutatava raha väljaselgitamise, jälitamise ja külmutamisega tegeleva ministeeriumidevahelise asutuse loomine**. Neil väga hea finantsuurimise võimega „varade uurimise asutustel“ peaks olema võimalik kaasata politseid, prokuratuuri, maksuametit, tolli ja teisi asjaomastel teenistusi, kellel on vajalikud terrorismi (ja muude raskete kuritegude) uurimise oskused.

2.3. **Liikmesriigid peaksid tõstma õiguskaitseasutuste teadlikkust finantsteabe ja -analüüsi üksuse võimalustest aidata neil võidelda terrorismi rahastamise ja muu kuritegevusega.** Vastastikuse mõistmise memorandumite sõlmimine finantsteabe ja -analüüsi üksuse ja teiste asutuste vahel võib moodustada finantsteabele tõhusa juurdepääsu raamistiku.

2.4. Finantsteabe ja -analüüsi üksuses töötavatel terrorismi rahastamise vastase võitluse asjatundjatel peaks olema **turvaluba**, mis võimaldaks neil saada ja edastada finantsanalüüsi andmeid ning neid andmeid analüüsida koos teabe- ja analüüsi asutuste ning teiste asutustega, kes käsitlevad juurdepääsupiiranguga teavet. Kaaluda tuleb ka teistele asjaomastele asutustele juurdepääsuloo andmist, et juurdepääsupiiranguga teavet saaks vajaduse korral edastada ja ühiselt analüüsida.

Asjaomaste asutuste üksteisemõistmise suurendamine

2.5. Terrorismi rahastamise vastase võitluse koordineerimist võib soodustada **terrorismi rahastamise vastase võitluse üksuse loomine finantsteabe ja -analüüsi üksuse koosseisus**. See võib kaasa aidata viimase koostöö tihendamisele teiste asjaomaste asutuste terrorismi rahastamise vastase võitluse või terrorismivastase võitluse asjatundjatega. Terrorismi rahastamise vastase võitluse asjatundjate olemasolu finantsteabe ja -analüüsi üksuses võimaldab sel paremini tunda terrorismi rahastamise vastase võitluse tüüpe, mis omakorda võimaldab välja selgitada kõrge riskiastmega juhtumid ja paigutada need tähtsuse järjekorra algusesse. Need asjatundjatest koosnevad üksused peavad politsei, prokuratuuri ning teabe- ja analüüsiteenistuste tegevuse struktureeritud koordineerimise kaudu tagama mitut asutust hõlmava lähenemisviisi rakendamise. Neid üksusi tuleb julgustada võrdlema oma lähenemisviisi teiste liikmesriikide samalaadsete asutuste lähenemisviisiga.

2.6. Selleks et suurendada üksteisemõistmist, eriti juhul, kui puuduvad ametlikud struktuurid, tuleb liikmesriikidel edendada **eeluurimisega tegelevate ametnike, prokuröride, finantsuurijate, analüütikute ja teiste asjaomaste asutuste ametnike vahetamist finantsteabe ja -analüüsi üksuste** ning teiste asjaomaste asutustega.

2.7. **Asjaomased asutused peavad hästi teadma üksteise ülesandeid ja tagama, et neil oleksid süsteemid, mis tagavad teabe kiire jõudmise nendeni, kes on selle alusel tegutsemiseks kõige kohasemad.** Sellega oleks tagatud, et näiteks kahtlusaluseid käsitlev politsei- või kohtuteave edastatakse kiiresti välisministeeriumi ametnikele, kes taotleavad nõukogu või ÜRO julgeolekunõukogu volitust rakendada nende raha ja varade suhtes ennetavaid rahalisi piiranguid (sanktsioone). Uurimisasutused peaksid kaaluma, kas varade külmutamiseks haldusmeetmete võtmise tingimused on täidetud ja külmutamine on olukorrale vastav meede, ning vajaduse korral esitama taotluse vajalike meetmete võtmiseks. Kui tolliametnikud konfiskeerivad piiril või mujal sularaha ja esineb kahtlus, et raha võib olla seotud terrorismiga, tuleks teavitada finantsteabe ja -analüüsi üksust eesmärgiga suurendada seotud teabe leidmise võimalusi.

Finantsanalüüsi võimaluste kõige tulemuslikum ärakasutamine

2.8. **Otsitunnuste – sõnade, nimede ning muude identifikaatorite kasutamine terrorismiga seotud kahtlaste tehingute kohta tehtud ettekannete kindlakstegemiseks.** Finantsteabe ja -analüüsi üksuste ja spetsialiseeritud operatiivteenistuste vahel tuleb sisse seada sobivas vormis koostöö, sealhulgas teabe vahetamine kahtlaste tehingute analüüsimiseks ning terroritegude peatamiseks.

Oskuste ühendamise

2.9. **Terrorismi rahastamise vastase võitluse keerukuse tõttu tuleb sageli ühendada mitmesugust oskusteavet ja teadmisi, näiteks** lähetades teatud oskustega asjatundjaid osa võtma mõnest konkreetsest projektist, uurimisest või süüdistusasjast. Üks liikmesriik tõi näite struktuurist, mille raames prokurör, kes on asjatundja finantskuritegude alal, töötab terrorismi rahastamise vastase võitluse juhtumite puhul koos prokuröri, kellel on terrorismivastase võitluse kogemus.

Avalikkuse teavitamine

2.10. Lisaks aruandvate asutuste töötajate teavitamisele kuritegude tüüpidest ja ohtudest peaksid liikmesriigid koostöös rahandus- ja muude asutustega tagama, et finantsteenuste kasutajaid teavitataks sellest, kuidas nad saavad avalikku ja erasektorit aidata võitluses terrorismi rahastamise ja muu finantskuritegevuse vastu.

3. ASJAOMASED ASUTUSED JA ERASEKTOR

Paljudel juhtudel on õiguskorra tagamiseks eriti tähtis mitte niivõrd pankade ja teiste asutuste finantsteave, vaid selle teabe *analüüs*. Seega tuleb tagada asjaomaste asutuste ja finantsinstitutsioonide (ning teiste rahapesust aruandvate asutuste) tegevuse hea koordineerimine, eesmärgiga saada vajalik teave kätte lihtsalt ja kiiresti ning asjaomaste

asutuste juhtnõõride kohaselt.¹² **Finantsinstitutsioonide abi võib tõhustada avaliku sektori teabeanalüüsi.** Nii on mitmes liikmesriigis kahtlusallaste väljaselgitamiseks ja nende asukoha kindlakstegemiseks saadud tähtis uurimist edasiviiv juhtlõng pärast seda, kui delikaatne, näiteks võltsitud isikutunnistusi käsitlev teave on edastatud finantsinstitutsioonidele.

Juurdepäas erasektori rahandusteabele

- 3.1. Rahapesuvastase direktiivi¹³ artikli 32 alusel meetmete võtmine, et võimaldada pädevatel asutustel kindlaks teha, kas uurimisel isikul on või on olnud pangakonto, ja saada teada pangakontode ja pangatehingute andmeid.** Mõned liikmesriigid osutasid oma vastuses eespool nimetatud küsimustikule, et kahtlaste summade ja kontode kindlakstegemiseks on kasulik riigi pangakontode register. Niisugused registrid ulatuvad ühest kesksest pidevalt ajakohastatavast andmebaasist kuni finantsinstitutsioonide peetavate ja hallatavate krüpteeritud klindinimekirjadeni. Finantsteabe ja -analüüsi üksus saaks kahtlase teingu kohta ettekande saamise järel sooritada päringu, millele saadud jah/ei-tüüpi vastusest selguks, kas kahtlusallasel isikul on või on varem olnud pangakonto kõnealuses finantsinstitutsioonis. Teise võimalusena võib terrorismi rahastamise juhtumit uuriv õiguskaitseteenistus taotleda, et finantsteabe ja -analüüsi üksus esitaks finantsinstitutsioonidele päringu, kas kahtlusallasel on või on olnud mõnes finantsinstitutsioonis pangakonto. Komisjon jätkab koos liikmesriikide ja erasektoriga eespool nimetatud direktiivi artikli 32 rakendamise viiside hindamist.
- 3.2.** Teabeanalüüsi kohaselt on terroristid raha edastanud tuntud ettevõtete kaudu, millel on tütarettevõtted mitmes liikmesriigis. Nad on teinud äärmusrühmitustega seotud isikutele rea väikesi ülekandeid. Iga ülekanne eraldi võetuna võib tunduda õiguspärane, kuid koos vaadelduna võivad nad tekitada kahtlusi. **Rahaülekandega tegelevad ettevõtted peaksid tagama, et nende süsteemid** vastaksid makse algataja teavet käsitlevatele rahvusvahelistele standarditele. Nad peaksid võtma meetmeid, sealhulgas jälgima kahtlasi juhtmeid, vastavalt uurimusaluste juhtumitega seotud riskianalüüsi tulemustele.
- 3.3.** Hea tava kohaselt tuleks kahtlasest tegevusest teatada finantsteabe ja -analüüsi üksusele **ka juhul, kui tegemist ei ole ülekandega**, näiteks kui kahtlus tekib põhjusel, et finantsinstitutsioon on lükanud tagasi arve avamise taotluse, kuna isik ei esita enda kohta piisavalt teavet.

Koostöö edendamine erasektoriga

- 3.4.** Tuleks edendada ühe või mitme asjaomase asutuse, rahandus- ja krediidiinstitutsioonide ning muude aruandvate asutuste vahel moodustatud **kontaktkomiteede** töö tulemuslikkust. Põhiline erasektori kaasamise viis on riigis

¹² Asjaomaste asutuste *rahvusvaheline* koostöö peaks toimuma vastavalt kolmanda rahapesuvastase direktiivi artiklile 28. Koostöö peaks soodustama analüüsiandmete vahetamist finantsteabe ja -analüüsi üksuste vahel, mitte seda takistama.

¹³ Kolmanda rahapesuvastase direktiivi artiklis 32 on sätestatud, et „liikmesriigid nõuavad oma krediidi- ja rahandusinstitutsioonidelt niisuguste süsteemide kasutuselevõtmist, mis võimaldavad kiiresti ja täielikult vastata finantsteabe ja -analüüsi üksuse või muude riigi õigusaktides sätestatud asutuste päringutele küsimuses, kas neil on või on viimase viie aasta jooksul olnud ärisuhe päringus nimetatud füüsilise või juriidilise isikuga ning milline oli ärisuhte laad.“

terrorismi rahastamise vastast võitlust koordineeriva asutuse ja/või finantsteabe ja -analüüsi üksuse juhtimisel toimuvad kontaktkomiteede kohtumised, millel erasektorit teavitatakse terrorismi rahastamise uutest teedest ja riskinäitajatest. Lisaks kontaktkomiteedele peaksid finantsinstitutsioonides olema ka kontaktsikud, et finantsteabe ja -analüüsi üksused ning teised asjaomased asutused saaksid nendega kiiresti ühendust võtta. Aruandvatele asutustele korrapärane tagasiside andmine aitab kaasa finantsteabe ja -analüüsi üksustele esitatavate aruannete kõrge kvaliteedi tagamisele.

- 3.5.** Rohkem kui ühes liikmesriigis tegutsevate aruandvate asutuste eesmärk peaks olema erilise Euroopa vastavuse tagamise tegevusala loomine, mille kaudu koordineerivad oma tegevust riikide õigusaktidele vastavuse tagamisega tegelevad ametnikud. Koordineerimise eesmärk on kindlaks teha kahe või rohkema liikmesriigi vahel toimunud kahtlaste tehingute vahelised seosed, leida kahe või enama liikmesriigi vahel toimunud tehingute seast kahtlased tehingud ja saada kinnitust olemasolevatele kahtlustele.
- 3.6.** **Soodustada tuleks finantspolitsei / finantsteabe ja -analüüsi üksuste töötajate / teabe analüüsiga tegelevate töötajate lähetusi, sealhulgas lühiajalisi lähetusi, erasektori andmevaldajate juurde.** See tõhustaks avaliku sektori arusaamist andmete haldamisest erasektoris ja sellest, kui kerge või keeruline on erasektoril esitada ühte või teist tüüpi teavet.

II OSA. MITTETULUNDUSORGANISATSIOONIDE ÄRAKASUTAMINE TERRORISMI RAHASTAMISEKS JA MUUDEL KURITEGELIKEL EESMÄRKIDEL

1. EUROOPA JA RAHVUSVAHELINE TAUST

Komisjoni 2004. aasta oktoobri terrorismi rahastamist käsitlevas teatises¹⁴ on esitatud mõte, et mittetulundussektori ärakasutamise riski vähendamiseks tuleb neile välja töötada tegevusjuhend. Käesolevas dokumendis esitatud soovitus ja tegevusjuhendi raamistik tulenevad eespool nimetatud teatisest. Käesolevas teatises on keskendutud sellele, et ära hoida mittetulundusorganisatsioonide ärakasutamist terrorismi rahastamiseks, kuid läbipaistvuse ja aruandekohustuse suurendamine aitab organisatsioone kaitsta ka muu kuritegeliku ärakasutamise vastu. Soovitused ja tegevusjuhendi raamistik peaksid seega suurendama annetajate usaldust ja julgustama neid rohkem annetama, samas vältides või vähemalt vähendades kuritegeliku ärakasutamise ohtu.

11. septembri terrorirünnakute järel võttis rahapesuvastane töökond (FATF) vastu mitu terrorismi rahastamist käsitlevat erisoovitust. Nende hulka kuulub soovitus¹⁵ liikmesriikidele käsitleda mittetulundussektori ärakasutamise küsimusi. Kuid liikmesriikide ja kolmandate riikide arvates on seda osa erisoovitustest tegelikkuses raske teostada. Rahapesuvastases

¹⁴ KOM(2004) 700, 20.10.2004, vt jaotist 5.2.

¹⁵ VIII erisoovituse kohaselt, ... Mittetulundusühinguid on eriti kerge ära kasutada, mistõttu riigid peaksid tagama, et neid ei kasutaks ära i) õiguspärasena näivad terroriorganisatsioonid; ii) õiguspärase organisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamise eesmärgil ... ja iii) õiguspäraseks eesmärgiks ettenähtud raha salajase terroriorganisatsioonidele kõrvaldamise varjamiseks või hägustamiseks.“

töökonnas on võimalike lähenemisviiside üle toimunud suured vaidlused. Töökonna liikmed ei ole seni jõudnud kokkuleppele ühises lähenemisviisis VIII erisoovituse rakendamisele.

Valdkonna tähtsust on tunnistanud ka ELi liikmesriikide valitsused ja rahvusvahelised organisatsioonid.¹⁶ ELi terrorismi rahastamisega võitlemise ühisstrateegia dokumendi¹⁷ ja Euroopa Ülemkogu 16.-17. detsembri 2004. aasta otsustega tehti komisjonile ettepanek käsitleda mittetulundusorganisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamise küsimusi. Londoni 13. juuli 2005. aasta pommilahvatuste puhul tehtud ELi seisukohta kajastavas nõukogu avalduses kutsutakse komisjoni üles „jõudma kokkuleppele tegevusjuhendis, et takistada heategevusorganisatsioonide ärakasutamist terroristide poolt.“

Arvestades võimalusega, et mittetulundusorganisatsioonid kasutatakse ära nii terrorismi rahastamiseks kui ka muul kuritegelikul eesmärgil, esitab komisjon liikmesriikidele Euroopa Liidus tegutsevaid mittetulundusorganisatsioonid käsitlevad soovitused ja teeb ettepaneku tegevusjuhendi raamistiku kohta.

Komisjon on soovitude ja tegevusjuhendi koostamise raamistiku ettevalmistamise käigus pidanud palju nõu liikmesriikide ja mittetulundusorganisatsioonidega ning viinud läbi kaheksa nädalat kestnud Interneti-põhise avaliku arutelu.

2. RAKENDAMINE EUROOPA TASANDIL

Komisjonil tuleb pärast käesolevas teatises esitatud soovitude ja tegevusjuhendi koostamise raamistiku ilmumist *jätkata nõupidamiste läbiviimist* mittetulundusorganisatsioonidega.

2006. aasta esimesel poolel moodustab komisjon *mitteformaalse kontaktrühma* ja korraldab mittetulundusorganisatsioonide esindajate ja asjaomaste asutuste osavõtul *konverentsi*, et leida teid soovitudes ja tegevusjuhendi koostamise raamistikus esitatud põhimõtete edasiseks rakendamiseks.

Asjaomaste huvirühmadega tuleb edasi arutada ka küsimust, kuidas korraldada mittetulundusorganisatsioonide ja riigi ametiasutuste vahelist koostööd selliselt, et kujuneks välja *tasakaal mittetulundusorganisatsioonide tegevuse õigusliku reguleerimise ja nende enesereguleerimise vahel*.

Euroopa Komisjon uurib ka võimalust *siduda teatud juhtudel ühenduse mittetulundusorganisatsioonidele toetuse andmist* sellega, kuidas nad võtavad meetmeid oma läbipaistvuse suurendamiseks ja aruandekohustuse täitmise tõhustamiseks.

Komisjon hindab *soovituse ja tegevusjuhendi koostamise raamistiku eesmärkide täitmist* kolme aasta möödumisel pärast raamistiku vastuvõtmist.

¹⁶ Rahapesuvastane töökonna VIII soovitus, G8 rahandusministrite 17. mail 2003. aastal Deauville'is tehtud „Rahandusministrite avaldus“; G8 justiits- ja siseministrite 11. mail 2004. aasta Washingtonis antud „Soovitused terrorirünnakute ennetamiseks vajaliku õigusraamistiku arendamise kohta“.

¹⁷ Vt joonealust märkust nr 4.

LISA

Soovitus liikmesriikidele ja raamistik mittetulundusorganisatsioonidele koostatavale tegevusjuhendile, mille eesmärk on suurendada mittetulundusorganisatsioonide tegevuse läbipaistvust ja parandada nende aruandekohustuse täitmist, et takistada nende ärakasutamist terrorismi rahastamiseks ja muudel kuritegelikel eesmärkidel

1. SISSEJUHATUS

Mittetulundusorganisatsioonid teevad iseäranis tähtsat humanitaar- ja muud väga vajalikku ühiskondlikku tööd, millega osutatakse kodanikele hädavajalikke teenuseid elu põhivaldkondades. Mittetulundusorganisatsioonid on üks demokraatliku ühiskonna põhilistest koostisosadest. Neil on sageli väga tähtsad ülesanded, mida teist tüüpi organisatsioonid ega riigi- või omavalitsuse asutused ei saa täita.

Kuid leidub tõendeid selle kohta, et mitmel juhul on mittetulundusorganisatsioonid kasutatud terrorismi rahastamiseks ja muudel kuritegelikel eesmärkidel.¹⁸ Mõnel juhul on niisuguse ärakasutamise takistamiseks võetud halduskorras varade külmutamise meetmeid.¹⁹ Terroristidel ja terroriorganisatsioonidel on erinevaid rahastamisallikaid. Raha võib üle kanda rahandusasutuste kaudu, elektrooniliste ülekannetega, alternatiivsete ülekandesüsteemide kaudu ja sularahakullerite abil. Kuid raha saab liigutada ja koguda ka mittetulundusorganisatsioonide kättevarjus. Rahapesuvastase töökonna rahapesu ja terrorismi rahastamise tüpoloogias (2003–2004) on väidetud, et „Käesoleva aasta tüpoloogias esitatud näidisjuhtumitest ilmneb, et mittetulundusorganisatsioonid on võimalik terrorismi rahastamise raamistikus ära kasutada mitmel moel ja mitmel eesmärgil. Terroristid ja terroriorganisatsioonid saavad mittetulundusorganisatsioonid kasutada eelkõige raha kogumiseks, nagu juhtus mitme suure mittetulundusorganisatsiooniga, kelle varad külmutati ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1373 (2001)... . Mitu asjatundjat osutas mitteametliku rahakogumise tähtsusele mitmes etnilises ja usurühmas ning raskustele, mis tekivad selle raha kasutamise täpsel jälgimisel. Terroristidel on võimalik mittetulundusorganisatsioonid kasutada ka raha edastamiseks... . Lisaks võidakse mittetulundusorganisatsioonid kasutada terroristidele otsese logistikaabi andmiseks ja nende tehingute kättevarjuseks.“²⁰

Rangemate ja/või järjepidevamate nõuete kehtestamine mittetulundusorganisatsioonide läbipaistvusele ja aruandekohustuse täitmisele aitaks mittetulundussektorit kindlustada kuritegeliku ärakasutamise vastu. Käesoleva dokumendi eesmärgiks on seatud leida niisugune lähenemisviis, mis viiks ärakasutamise ohu miinimumini ilma mittetulundussektorit liigselt koormamata. Käesolevas teatises esitatud põhimõtteid ei tohiks tõlgendada ühinemisvabadust

¹⁸ FATFi asjatundjad on analüüsinud mittetulundusorganisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamist juhtumeid, vt näiteks Report on Money Laundering and Terrorist Financing Typologies 2003-2004, mis on kättesaadav aadressil <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/19/11/33624379.PDF>; muid näiteid on Inglismaa ja Walesi heategevuskomisjoni veebilehel “Inquiry Reports” aadressil <http://www.charitycommission.gov.uk/investigations/inquiryreports/inqreps.asp>

¹⁹ Külmutamine põhineb 27. mai 2002. aasta muudetud määrusel (EÜ) nr 881/2002 (EÜT L 139, 29.5.2002, lk 9) või 27. detsembri 2001. aasta muudetud määrusel (EÜ) nr 2580/2001 (EÜT L 344, 28.12.2001, lk.70).

²⁰ Vt Report on Money Laundering and Terrorist Financing Typologies 2003-2004 lk 8–10 aadressil <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/19/11/33624379.PDF>

piiravana. Erilist tähelepanu tuleks pöörata isikuandmete kaitse eeskirjadele. Käesoleva soovitus ja tegevusjuhendi raamistiku rakendamine ei tohi ohustada hädaabi andmist ja muud vajalikku mittetulundustegevust. Tuleb jälgida, et ei tehtaks midagi ülisuure enamuse riigi, Euroopa Liidu või rahvusvahelisel tasandil õiguspäraselt tegutsevate mittetulundusorganisatsioonide tööd ja mainet kahjustavat.

Euroopa Liidu mittetulundusorganisatsioonide suurus ja õiguslik vorm on väga erinev.²¹ Soovitus liikmesriikidele ja tegevusjuhendis mittetulundusorganisatsioonidele käsitletakse mittetulundusorganisatsioonidena organisatsioone, juriidilisi isikuid ja muid juriidilisi üksusi, kelle peamine eesmärk on „raha kogumine ja/või väljamaksmine heategevuslikel, usulistel,²² haridus-, sotsiaal- või solidaarsuseesmärkidel või muude heategude tegemine.“²³ Mitmekesisuse huvides tuleks vältida kõiki organisatsioone ühesugusena käsitlevat lähenemisviisi.²⁴ Lisaks ei tohi nimetatud soovitus ja tegevusjuhendi raamistik vähimalgi määral takistada mittetulundusorganisatsioonide õiguspärasest piiriülest tegevust. Euroopa lähenemisviisi eesmärk on seega kehtestada ühised põhimõtted. Põhimõtete konkreetse rakendamise viisi töötab välja iga riik ise.

2. SOOVITUS LIIKMESRIIKIDELE KÄSITLEDA MITTETULUNDUSORGANISATSIOONIDE ÄRAKASUTATAVUST TERRORISMI RAHASTAMISEKS JA MUUDEL KURITEGELIKEL EESMÄRKIDEL

Järgnev soovitus on ette nähtud liikmesriikidele, et aidata neil hinnata, kui kaugele on nad jõudnud võitluses mittetulundusorganisatsioonide ärakasutamise vastu terrorismi rahastamiseks ja muudel kuritegelikel eesmärkidel, ning kindlaks teha meetmed, mida riigis veel võiks võtta. Liikmesriigid peaksid julgustama mittetulundusorganisatsioone, et nad kohaldaksid oma kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise ohu vähendamiseks igapäevases juhtimistegevuses tõhusamaid läbipaistvus- ja aruandlusmeetmeid. Liikmesriigid peaksid kaasama kõnealuste meetmete rakendamisse kogu mittetulundussektori.

2.1. Mittetulundusorganisatsioonide üle arvestuse pidamine

- Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid mittetulundusorganisatsioonide täieliku arvestuse sisseadmiseks. Arvestuse pidamine peaks olema kas ühe riigiasutuse või olemasolevate ametiasutuste või isereguleerivate organisatsioonide ülesanne.
- Riigi kõikide või osa mittetulundusorganisatsioonide üle arvestust pidavad asutused peaksid omavahel tegema tõhusat koostööd. Arvestamise ülesande täitmiseks peaksid nad

²¹ Sektori mitmekesisust on juba kirjeldatud komisjoni teatistes vabatahtlike organisatsioonide ja sihtasutuste osatähtsuse edendamise kohta Euroopas, KOM(1997) 241.

²² Amsterdami lepingu lisas toodud 11. deklaratsiooni kohaselt „Euroopa Liit austab siseriikliku õigusega kehtestatud liikmesriikide kirikute ja usuühenduste või -koguduste staatust ega kahjusta seda. Euroopa Liit austab samavõrdseks ka filosoofiliste ja mitteusuliste organisatsioonide staatust.“

²³ Vastavalt rahapesuvastase töökonna VIII erisoovituse kohaselt välja töötatud hea tava dokumendis esitatud määratlusele.

²⁴ Selle lähenemisviisi vältimiseks soovitatakse registreerida need mittetulundusorganisatsioonid, kes soovivad kasutada maksusoodustusi, saada riigi või kohaliku omavalitsuse toetust või õigust avalikult raha koguda. Tegevusjuhendi raamistikus rõhutatakse teatud suurusest väiksemate mittetulundusorganisatsioonide suhtes lihtsustatud raamatupidamis- ja aruandluseeskirjade kohaldamist.

- käitama avalikult juurdepääsetavaid süsteeme kõikide nende oma tegevuspiirkonnas tegutsevate mittetulundusorganisatsioonide registreerimiseks, kes soovivad kasutada maksusoodustusi, saada avalikult raha kogumise õigust ja riigi- või omavalitsuse toetusi. Registreerimissüsteem võib hõlmata riiki, piirkonda või kohalikku omavalitsust. Erilise hoolega tuleks jälgida, et registreerimissüsteem järgiks täiel määral ühinemisvabaduse põhimõtet. Seega peaks registreerimine toimuma pigem põhimääruse esitamise kui selle eelneva heakskiitmise teel;
- välja selgitama mittetulundusorganisatsioonide suhtes kehtivad nõuded, mille eesmärk on vältida topeltregistreerimist, ning nõuded, milles on sätestatud aruandekohustus;
- välja selgitama mittetulundusorganisatsioonid, mida nende registreerimissüsteemid ei hõlma, ja seega vähendada tühikute tekkimise ohtu;
- juhendada mittetulundusorganisatsioone finantslõbipaistvuse ja mittetulundussektori ärakasutatavuse ohtude alal;
- koordineerima mittetulundusorganisatsioonide kuritarvituste uurimist pädevate asutuste poolt; uurimisel tuleks rakendada kehtivat kriminaalmenetlust. Pädevatel asutustel peaks lisaks olema õigus hinnata iga mittetulundusorganisatsiooni ärakasutamise riski määra;
- julgustama maksuasutusi läbi vaatama maksusoodustust saavate mittetulundusorganisatsioonide nimekirja, pöörates tähelepanu organisatsioonide suurusele ja tegevusele.

2.2. Tegevusjuhendi järgimise edendamine

Tegevusjuhendi järgimiseks peaksid liikmesriigid pidama silmas, et:

- mittetulundusorganisatsioonide registreerimine, lõbipaistvuse suurendamine ja aruandluse tõhustamine **suurendab mittetulundusorganisatsioonide nähtavust** ja aitab neil pälvida ja hoida ühiskonna usaldust mittetulundustegevuse suhtes;
- **maksusoodustuste, riigi- ja omavalitsuse toetuste saamise ja avaliku rahakogumise õiguse** võib anda kõikidele mittetulundusorganisatsioonidele, kes on täitnud registreerimiskohustuse ning rakendanud lõbipaistvuse ja aruandluse meetmed. Nõuetele vastavuse tagamiseks võib kasutada järgnevalt kirjeldatud atesteerimiskava;
- tulevikus võib osutada vajalikuks kaaluda tegevusjuhendi raamistikus ettepanud lõbipaistvuse ja aruandluse põhimõtete lisamist **olemasolevatele või tulevikus väljatöötatavatele atesteerimiskavadele**. Neid süsteeme käitaksid era- või riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ning nende abil kontrollitaks, kuidas mittetulundusorganisatsioonid rakendavad lõbipaistvuse ja aruandluse tõhustamise meetmeid;
- **mittetulundusorganisatsioonide tegevust jälgivaid eraasutusi või katusorganisatsioone** tuleks julgustada kasutusele võtma mittetulundusorganisatsioonide tegevusjuhendi raamistiku põhimõtete järgimist kinnitava templi või muu märgi.

2.3. Selgitustöö tegemine mittetulundusorganisatsioonide terrorismi rahastamiseks ja muudel kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise kohta

Teabeanalüüsi andmed²⁵ kinnitavad, et mittetulundusorganisatsioonide ärakasutamine on endiselt üks meetoditest, mida terroristid kasutavad oma tegevuse jaoks raha kogumiseks. Seetõttu on eriti tähtis, et liikmesriigid ja mittetulundusorganisatsioonid on täiesti teadlikud organisatsioonide terrorismi rahastamiseks ja muudel kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise meetoditest.

- Mittetulundusorganisatsioone tuleb julgustada **hindama** oma terrorismi rahastamise ja muudel kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamisega võitlemise **meetodeid** ning neid täiustama;
- liikmesriigid peaksid koostöös tähtsaimate mittetulundussektori organisatsioonidega algatama mittetulundusorganisatsioonidele suunatud **teadlikkuse tõstmise tegevuskava**, mis käsitleb ärakasutamise riske;
- **erasektorit** (mittetulundussektoriga tegelevaid finantsinstitutsioone, raamatupidajaid, audiitoreid ja juriste) **tuleks juhendada**, et nad suudaksid paremini avastada kahtlast tegevust ja kahtlasi tehinguid. Juhised peaksid muu hulgas käsitlema terroristide mittetulundusorganisatsioonidesse sisseimbumise tehnikat.

2.4. Mittetulundusorganisatsioonide ärakasutamise uurimine

Uurimise põhjalikkus peab vastama riski suurusele ja toimuma vastavalt kriminaalmenetlusele.

- **Riigi piires** peaks koostööd/teabevahetust võimaluse korral juhtima ja koordineerima üks mittetulundusorganisatsioonide jälgivatest pädevatest asutustest. Selles töös peaksid osalema maksuamet, finantsteabe ja -analüüsi üksus ning õiguskaitseteenistused. Teabevahetuse soodustamiseks riigi tasandil peaks iga asutus nimetama ühe isiku, kellest saab selle asutuse kontaktpunkt mittetulundusorganisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamist käsitleva teabe vahetamiseks. Teabe kiireks ja tõhusaks vahetamiseks peaksid need asutused sisse seadma selleks ettenähtud sidejaamad.
- **Euroopa Liidu / rahvusvahelisel tasandil** peaksid õiguskaitseasutuste kontaktpunktid moodustama koostöö tegemiseks / teabe vahetamiseks võrgu, millesse kuuluvad terrorismi rahastamise asjatundjad, kes tunnevad ka mittetulundussektorit. Komisjon aitab kaasa sellele, et õiguskaitseasutused ja vajaduse korral muud mittetulundusorganisatsioonide ärakasutamist uurivad asutused saaksid kasutada olemasolevaid koostöö/teabevahetuse võrke. Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) võiks koostöös ja teabevahetuses olla eriti tähtis osa. CEPOLil (Euroopa politseikolledžil) võiks olla eriti tähtis osa kõrgemate politseiametnike koolitamisel sektori ärakasutatavuse ja kuritarvituste tüpoloogia alal ning koostöö tegemise / teabevahetuse edendamisel.

²⁵ Vt näiteks Europolil 1. juuni 2005. aasta piiratud juurdepääsuga ülevaadet *Overview of the fight against financing of terrorism in the European Union*.

3. PIDEPUNKTID MITTETULUNDUSSEKTORILE: RAAMISTIK MITTETULUNDUSORGANISATSIOONIDELE KOOSTATAVALE TEGEVUSJUHENDILE, MILLE EESMÄRK ON EDENDADA MITTETULUNDUSORGANISATSIOONIDE TEGEVUSE LÄBIPAISTVUST JA PARANDADA NENDE ARUANDEKOHUSTUSE TÄITMIST

Mittetulundussektorit oleks raskem kuritegelikel eesmärkidel ära kasutada, kui seal kehtiksid rangemad läbipaistvuse ja aruandekohustuse nõuded. Suur osa mittetulundusorganisatsioonide juba järgib enamikku käesolevas dokumendis käsitletud nõuetest ja paljudel on välja töötatud oma tegevusjuhend. Nende eeskirjade järgimisega näitavad mittetulundusorganisatsioonid, et nad suhtuvad ühiskonna heldusesse vastutustundlikult ja kindlustavad ennast kuritegeliku ärakasutamise vastu. Tegevusjuhendi raamistikus esitatud nõuete peaeesmärk on välja töötada üldised läbipaistvuse miinimumnõuded, mis kehtiksid kõikide Euroopa Liidu mittetulundusorganisatsioonide jaoks, ja edendada edasist arutelu selles valdkonnas.

- Mittetulundusorganisatsioonid peaksid järgima organisatsiooni *missioonist tulenevaid eesmärke* ja kasutama vahendeid vaid nende eesmärkide nimel.
- Õigusaktide täitmise eest on vastutav organisatsiooni *kõrgeim juhtorgan*.
- Kõik mittetulundusorganisatsioonid peaksid *koostama oma põhiandmeid sisaldava dokumendi*. See dokument peaks alati olema ajakohane ja mittetulundusorganisatsiooni kontoris kättesaadav. Registreeritud mittetulundusorganisatsioonid peaksid selle dokumendi esitama registreerivale asutusele. Seda asutust tuleks teavitada peamistest organisatsioonis toimunud muutustest ja selle tegevuse lõpetamisest (koos teatega selle kohta, kuidas jaotatakse mittetulundusorganisatsiooni netovarad).

Eespool kirjeldatud teabe abil peaks mittetulundusorganisatsioon olema kindlalt tuvastatav. Mittetulundusorganisatsiooni ametlikule nimele tuleks lisada täiendavat teavet, nagu tavaliselt kasutatav nimelühend või mitteametlik nimi, ärinimi ja registreerimisnumber (kui see on olemas). Dokumendis võiks olla ka registreeritud aadress, telefoni- ja faksinumber, veebilehe aadress, andmed eelmiste aadresside ja aadressimuutuste kohta ning organisatsiooni teiste kontorite andmed. Dokumenti tuleks kanda ka teave mittetulundusorganisatsiooni üldeesmärkide, poliitika ja prioriteetide (missioonist tulenevate eesmärkide) kohta, sealhulgas mittetulundusorganisatsiooni struktuuri ja otsuste vastuvõtmise korra kirjeldus. Dokumendist peaks selguma organisatsiooni suurus ja finantskontrolli kord. Lisada tuleks direktorite või juhatuse liikmete ja teiste otsustajate nimekiri, milles oleks ka igäi ülesannete kirjeldus. Nimetada tuleb ka mittetulundusorganisatsiooni tegelikult tulusaav omanik, kui see on olemas.

Mittetulundusorganisatsiooni nimel avatud pangakontode numbrite loetelu ja andmeid isikute kohta tuleks hoida mittetulundusorganisatsiooni kontoris ja registri pidaja juures. Juurdepääs nendele nimekirjadele peab olema piiratud.

- Mittetulundusorganisatsioonid peaksid *järgima head raamatupidamistava* ja koostama igal aastal *raamatupidamisaruande* oma tulude ja kulude kohta. Mittetulundusorganisatsioon peaks igal aastal koostama eelmise aasta kohta *aruande*, milles on esitatud ta tegevuse ja projektide kirjeldus koos eelarve ning selgitusega selle kohta, kuidas ta tegevus ja projektid on aidanud üldeesmärke saavutada. Mittetulundusorganisatsioonide liigsete halduseeskirjadega ülekoormamise vältimiseks

tuleks teatud suurusest väiksemate mittetulundusorganisatsioonide suhtes kohaldada **lihtsustatud raamatupidamis- ja aruandlusnõudeid**.²⁶ Raamatupidamis- ja tegevusaruanded peaksid olema mittetulundusorganisatsiooni kontoris, kus arvestust pidavad riigi- või omavalitsusasutused saaksid neid taotluse alusel kasutada.

- Aasta raamatupidamis- ja tegevusaruandeid, juhtorganite koosolekute protokolle ja tehinguid kajastavat kontrolljälge²⁷ tuleb **vähemalt 5 aastat säilitada** mittetulundusorganisatsiooni registreeritud asukohas.
- Mittetulundusorganisatsioonid peaksid kõikide toimingute läbiviimiseks kasutama **ametlikke raha ülekandmise kanaleid** alati, kui ametliku finantssüsteemi teenus on mõistlikel tingimustel kättesaadav. Sõltuvalt praktilisest teostatavusest tuleks kogu saadud raha paigutada pangakontodele ja makseid tuleks teha neilt kontodelt.
- Kõik mittetulundusorganisatsioonid peaksid järgima reeglit „**tunne maksete saajaid ja mittetulunduslikke partnerorganisatsioone**“, see tähendab, et mittetulundusorganisatsioonid peaksid tuvastama maksesaajate ja mittetulunduslike partnerorganisatsioonide samasuse ning kontrollima nende tausta. Näiteks peaks mittetulundusorganisatsioon enne makse sooritamist kindlaks tegema, kas makse saaja suudab täita annetuse heategevuslikku eesmärki ja vältida selle kasutamist mitteheategevuslikel eesmärkidel. Sõltuvalt praktilisest teostatavusest peaks mittetulundusorganisatsioon toetuse andmise tingimused ette nägema kirjalikus lepingus ja ise osalema toetuse kasutamise kontrollimises.
- Mittetulundusorganisatsioonid peaksid pidama täielikku ja täpset **kontrolljälge** väljapoole nende õigusruumi/riiki ning nende nimel teenuseid osutavatele isikutele üle kantud raha kohta. See tähendaks kõikide vahendusorganisatsioonide ja -isikutega tehtud finantstehingute dokumenteerimist.

²⁶ Liikmesriigid võivad mittetulundusorganisatsioonide lihtsustatud raamatupidamise ja aruandluse nõuete kehtestamiseks sätestada ka muid kriteeriume, näiteks tegevusvaldkond.

²⁷ Seda on üksikasjalikumalt käsitletud punktis, milles käsitletakse *tehingute kontrolljälge*.